

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ul. 5. Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj — Naravnost
se posebej in velja mesečno L. 2.500
Za inozemstvo L. 3.80
Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po
tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Ponesrečen napad sovražne pehote južno od Bengazija

**Letalski napadi na sovražnikova zbirališča v zaledju —
Uspešne letalske akcije — Bombardiranje vojaških naprav
na Malti**

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil dne
28. t. m. naslednje 574. vojno poročilo:
V pasu južno od Bengazija se je izjalovil
napad sovražne pehote ob podpori oklopnih
vozil. Povzročili smo sovražniku izgube in
zajeli ujetnike. Na fronti Solum-Bardia de-
lovanje topništva. Nemški letalski oddelki
so večkrat po vrsti bombardirali važna sre-
dišča v sovražnikovem zaledju in napadali
letališča. Opaženi so bili požari in eksplo-
zije, nekaj letal je bilo uničenih ali poško-
dovanih na tleh in zajeta so bila mnoga mo-

torna vozila. Protiletalsko topništvo naših
velikih edinic je sestrelilo tri letala. Neko
drugo letalo je od protiletalskega topništva
zadeto tresčilo na tla pri Tripolisu v teku
napada, ki je zahteval nekaj žrtev in po-
vzročil nekaj manj pomembne škode.
Več akcij nemškega letalstva proti voja-
škim napravam na otoku Malta se je konča-
lo s pomembnimi rezultati. Tri sovražna
letala so bila sestreljena v borbi, druga pa
zažgana na tleh.

Nemško vojno poročilo

**Uspešno odbiti sovražnikovi napadi na jugu vzhodnega
bojišča — Preprečeno angleško izkrcanje na norveški
obali — Izjalovljeni angleški napadi v severni Afriki**

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. dec.
Vrhovno poveljstvo nemške vojske je ob-
javilo danes naslednje vojno poročilo:
V južnem odseku vzhodne fronte je bil
nasprotnik, ki mu je uspelo na nekaj krajih
vdreti med naše postojanke, odbit z več od-
ločnimi protinapadi. Nemške, italijanske in
slovaške čete, kakor tudi prostovoljska divi-
zija zaščitnih oddelkov »Wiking«, sestav-
ljena iz danskih, nemških, finskih, flamskih,
nizozemskih in norveških prostovoljcev, so
se v borbah vnovič odlikovale. V srednjem
odseku vzhodnega bojišča so bili po hudih
borbah ustavljeni jačji sovražni napadi.
Manjši sovražnikovi napadi so bili prav ta-
ko odbiti v severnem odseku bojišča.

Letalske sile so v vseh odsekih bojišča
podpirale vojsko v borbi z učinkovitimi na-
padi na zbirališča in sovražne čete, napra-
ve v sovražnem zaledju in železniške proge.
V ožini pri Keru so močni oddelki bojnih
in strogolajnih bojnih letal še nadalje na-
padali sovražne ladje. Potopili so tri pre-
vozne ladje s skupno 2800 br. reg. tonami
ter poškodovali neko topničarko, kakor tudi
še štiri druge ladje.

Na vzhodni obali Anglije so bojna letala
v noči na 28. decembra potopila 6000 ton-
sko tovorno ladjo.

Angleške pomorske sile so 27. de-
cembra skušale izvesti nenaden podvig na
dveh oddaljenih točkah norveške obale. Po
hudih spopadih s krajevnimi stražnimi od-
delki vojske in mornarice so bile angleške
čete, ki so se tam izkrcavale, pregnane.
Umaknile so se na svoje ladje. Nemška
bojna letala so potopila v skupini bežičnih
bojnih ladij 1 rušilec ter poškodovala 1 kri-
žarko kakor tudi še neki drugi rušilec. De-
set sovražnikovih bombnikov je bilo sestrel-
jenih v letalskih spopadih in od protiletal-
skega topništva.

Ko se je sovražnik bližal, je mnogo angle-
ških bombnikov napadlo nemško prednjo

Izjalovljena sovjetska ofenziva

**Po prvih sovražnih napadih so čete italijanskega ekspedi-
cijskega zbora v Doneški kotlini obnovile prejšnje stanje
Protinapad se nadaljuje**

Z vzhodnega bojišča, 28. dec. s. Ekspedi-
cijski zbor je s svojo ofenzivo v prvi
polovici decembra izrgal sovražniku po-
stojanke, ki so bile posebnega pomena z
vidika nadaljnjih vojnih operacij, pa tudi
z gospodarskega stališča, ker je na voj-
nem področju mnogo tovarn, rudnikov in
drugih industrijskih naprav. Sprito tega
je bilo pričakovati, da se sovražnik ne
bo kar tako odrekel izgubljenemu ozem-
lju in da bo skušal osvojiti si ga znova.

Dejansko se je v zadnjih dneh pojavilo
nekaj znamenj, ki so kazala na napadalne
namene sovjetskih sil. Že 23. decembra
so se pričeli sovražni sunki od prve črte
ekspedicijskega zbora. Naslednjega dne so
se oglasili sovražni močnjariji in topništvo.
Prav za prav si je bilo lahko misliti, da
bo baš božič, ki je vsem krščanskim na-
rodom svet dan, izbral za napad Dejan-
sko je sovražnik 23. t. m. ob zori sprožil
napad večjih kontingentov svojih čet, ki
so jih podpirali tudi tanki. Sovražnik je
napadel postojanke, na katerih so bili raz-
vrščeni oddelki italijanske brze divizije in
nemških čet v neposredni soseski pod-
ročja, na katerem operira zbor.

Ker pa je bilo sovražni napad že priča-
kovati, so se čete na teh postojankah mo-
čno utrdele in oddelki italijanskih in nem-
ških oklopnih sil so bili že pripravljeni,
da intervenirajo, čim se bosta smer in ob-
seg sovražnega napada jasno pokazala.
Ves božični dan je bil sovražni pritisk
zelo močan, italijanske čete na so trdno
vztrajale na svojih postojankah.

Srdite borbe so se razvale na neravnem
terenu, na katerem je bilo tudi mnogo
naravnih ovir. Bili so se boji za vsako ped
zemlje in sovražnik je moral sleherni na-
predek ponesti z velikimi žrtvami. Bor-
ba je bila težavna zaradi zelo nizke tem-
perature in snežnega meteža.

Kljub tem vremenskim neprivikam, ki
so letalske sile skoraj docela izločile iz
vojne, so bili sovražni napadi zadržani.
Nekaj letal je vendar lahko poselelo v
operacije. V letalskih spopadih so bila 4
letala sestreljena, verjetno pa je sovraž-
nik izgubil še nekaj drugih aparatov. Sov-
jetski so vztrajali pri svojih napadih ves
dan in se niso nič ozirali na svoje izgube.
Poveljstvo zbora pa je stalno in do kra-

Zaplemba sovražnih filmskih podjetij na Madžarskem

Budimpešta, 28. dec. s. Izdan je bil od-
lok o zaplembi imetja vseh sovražnih film-
skih podjetij na Madžarskem. Oblasti so
prepovedale tudi predvajanje najnovejših
ameriških filmov.

NOVI DRŽAVNI PRORAČUN

**Izdatki so določeni na 43.825,544.111 lir, dohodki na 35.424,600.000 lir
Izdatki so večji za 4.342,200.000 lir, dohodki pa za 3.949,100.000 lir**

Rim, 28. dec. s. Včeraj ob 10. dopoldne
se je sestel pod predsedstvom Duceja mi-
nistrski svet. Razen tekočih vprašanj je
na seji obravnavali tudi vrsto problemov,
glede katerih so bili sklenjeni primerni
ukrepi.

Na predlog Duceja fašizma in načelnika
vlade je bil sprejet načrt zakona, ki dolo-
ča povečanje pokojnin in posebnih doklad
za vseh osem kategorij vojnih invalidov.
Invalidnine se povečajo pri prvih 4 kate-
gorijah za 6 do 40 odst., pri ostalih 4 za
6 do 15 odst. Tudi vse posebne doklade in
prispeljki so bili s tem zakonskim načetom
znatno povečani. Ukrep se uveljavi s 1. ja-
nuarjem prihodnjega leta. Sprejet je bil tu-
di predlog o posebni izredni dosmrtni po-
kojnini dedičem Costanze Garibaldijeve.

Na predlog pravosodnega ministra je bil
sprejet zakonski odlok, ki ureja vpraša-
nja o upravnih likvidacijah gospodarskih po-
djetij. Z njim se izpopolnjujejo v novih za-
konih izvedene reforme. Novi zakon ob-
sega 250 členov in ureja vsa vprašanja in-
solventnih trgovinskih podjetij. Sprejet je
bil tudi načrt dekreta s kazenskim določi-
bami v primerih delovnih prekrškov.

Ministrski svet je proučil in odobril no-
vi proračun za finančno poslovno leto
1942-43. Na osnovi skrbnih ocen dohodkov
posameznih resorsov in proračunov zneskov,
ki bodo potrebni za državno upravo v pri-
hodnjem poslovnem letu je bil državni pra-
račun takole določen:

Izdatki: 20.364, 708.847 lir za finance.
691.020.100 za pravosodje, 444.111.140 za
zunanje zadeve, 439.406.755 za kolonialne
zadeve, 3.015.809.719 za nacionalno prosveto,
1.432.596.309 za notranje zadeve, za
javna dela 1.074.542.401, 731.277.464 za pro-

met, 5.424.427.200 za vojsko, 4.538.977.130
za mornarico, 4.188.676.000 za letalstvo,
963.326.257 za kmetijstvo in gozdarstvo,
344.949.588 za korporacije, 133.855.000 za
ljudsko kulturo in 37.759.500 lir za mi-
niststvo za devize in valute, skupno lir
43.825.544.111.

Dohodki: skupno 35.424.600.000 lir.

Primanjkljaj: skupno 8.400.944.111 lir.

V primerjavi s proračunom za poslovno
leto 1941-42 določa novi državni proračun
povečanje izdatkov za 4.312.200.000 lir ter
povečanje dohodkov za 3.949.100.000 lir.
Po državnem proračunu za tekočo poslov-
no leto bi moral znašati primanjkljaj lir
8.784.000.000. Potemtakem bo primanjkljaj
v prihodnjem poslovnem letu za 393.100.000 lir
manjši. Izdatki se bodo povečali zaradi
boljšanja gospodarske službe v državnem
gospodarstvu. Skoraj za dve milijardi se
bodo povečali izdatki za normalne potrebe
vojaške uprave. Znatno so bile povšane
tudi postavke ministrstva za nacionalno
prosveto, posebno zaradi novih načel šolske
vzgoje ter ustanovitve novih razredov, no-
trebnih spričo večjega števila šolobolnih otrok.
V proračunu izdatkov niso upošte-
vane vsote, ki bodo potrebne zaradi izred-
nih razmer za nadaljevanje vojne, pač pa
so bili znatno povečani krediti finančnemu
ministrstvu za kritje državnih dolgov. Po
dobrem premisleku je bila v ta namen do-
ločena postavka povzročena za 3.890.000.000
lir, tako da bo finančno ministrstvo kos iz-
rednim zahtevam sedanjega položaja ob-
doli glede na vojne potrebe kakor glede na
izdatke civilnega značaja, ki bi postali nuj-
ni zaradi vojnega stanja. Te potrebe bodo
krite v proračunski dobi od časa do časa,
kakor bodo pač nastajale.

Za dobri dve milijardi so se znižali pro-

računski izdatki ministrstev za javna de-
la, za zunanje zadeve ter za kmetijstvo in
gozdarstvo, poskrbljeno pa je bilo za pla-
čila za izredna javna dela v Kraljevini ka-
kor tudi v Albaniji z izdajo posebnih kre-
ditnih potrdil v smislu zakona z dne 11.
julija t. l. Zneski, potrebni za plačila se
bodo vključili v posamezne državne pra-
račune, kakor bodo pač zapadli. Upošteva-
vani so bili novi izdatki za povšanje inva-
lidnine, kakor je bil glede njih sprejet po-
seben načrt zakona ob pričetku seje.

Na predlog finančnega ministrstva je bil
sprejet tudi načrt zakona, ki določa nove
davčne olajšave za dediščine po padlih v
vojni in jih razširja tudi na dediščine po
onih, ki so padli v Afriki in Španiji.

Na predlog Duceja kot ministra za mo-
rinarico je bil sprejet načrt zakona, ki poob-
lašča mornariškega ministra, da dodeli po-
trebno število nižjih častnikov zboru prista-
niških poveljstev na osnovi izrednih na-
tečajev za rezervne oficirje. Na predlog
prosvetnega ministra so bile sprejete po-
sebe odredbe glede ustanavljanja italijan-
skih znanstvenih zavodov v tujini. Na pred-
log ministra za javna dela je bil med dru-
gim sprejet zakonski odlok, po katerem od-
stopa messinska občina svoja stanovanjska
poslopja in stavbišča avtonomnemu fašis-
tskemu zavodu za ljudske stanovanjske
hiše ter zavodu »Incas«. Na ta način bo
moglo spraviti v ravnotežje občinsko go-
spodarstvo. Na predlog prometnega mi-
nistra je bil sprejet načrt zakona, ki določa
posebne denarne nagrade za posadke to-
vornih ladij, ki predro ali skušajo predreti
sovražno blokado.

Seja ministrskega sveta se je končala ob
12.30. Prihodnji se bo ministrski svet se-
stal 7. februarja.

Japonsko prodiranje na Malajskem polo toku in Filipinskih otokih

**Na Malajskem polstoku se bijejo ogorčene borbe 100 km severno od Singapura — Veliki
boji se razvijajo tudi na filipinskem otoku Luzonu**

Tokio, 28. dec. d. Po poročilih, ki so
dospela iz raznih krajev Malaje, so japo-
nske čete v petek po hudih borbah po-
gnale v beg 5 sovražnikovih stotnij, se-
stavljenih iz Skotov in indskih vojakov.
Imena kraja, kjer je prišlo do te borbe,
ni bilo mogoče zvedeti. Po japonskih vo-
jaških virih se ceni moč sovražnikovih
oboroženih sil na Malaji na približno 140
tisoč mož. Med njimi je 18.000 britanskih
ter 25.000 avstralskih in novozelandskih
vojakov. Britansko vojno poveljstvo na
Malaji si obupno prizadeva ojačiti svoje
postojanke, ki jih še ima pred Singapu-
rom. Kakor javlja dopisnik lista »Niči
Niči« iz Bangkoka, prihajajo na Malajo
zmerom nova britanska ojačenja. Opaže-
no je bilo, da prihaja prav ta čas z več-
jim transportnim brodom novo britan-
sko vojaštvo v Singapur. V novih četah
je več tisoč indskih vojakov.

Po radijskih poročilih iz San Franciscu,
ki so dospela semkaj v soboto popoldne,
trdijo ameriški krogi, da se ta čas bijejo
ogorčene borbe približno 100 km severno
od Singapura. Na podlagi teh vesti bi se
lahko sklepalo, da so japonski sprednji
oddelki v teku zadnjih dveh dni napre-
dili tamkaj za 200 km. S pristojnega ja-
panskega mesta teh ameriških informacij
ne komentirajo.

Z merodajnega japonskega mesta do-
slej tudi ni bilo mogoče zvedeti, ali je
Japonska priznala proglasitve Manile za
neutrujeno mesto. V službenih japonskih
krogih ne objavljajo nobenih nadaljnjih
podrobnih poročil o razvoju japonskih vo-
jaških operacij na otoku Luzonu, ugotoviti
pa je treba, da je japonska javnost trdno
prepričana, da je padec Manile le še vpra-
šanje nekaj dni.

Čim dalje bolj kritičen polo- žaj Angležev in Američanov

Sanghaj, 28. dec. d. Na podlagi zadnjih
poročil, ki so dospela v zgodnjih jutranjih
urah preko Singapura ter Manile, se lahko
trdi, da postaja položaj na Pacifiku tako
za Veliko Britanijo, kakor tudi za Zedi-
njene države od ure do ure bolj kritičen.
Japonske brzojavke javljajo, da se nado-
ljuje evakuacija ameriških čet ne samo
iz Manile, marveč tudi z vseh ostalih ame-
riških postojank na Filipinih. Ameriško
vrhovno vojno poveljstvo javlja, da je
odredilo prevoz ameriških čet v Singapur
ter Avstralijo. Po informacijah iz istega
vira čaka v bližini Manile ameriško trans-
portno brodogradnjo pripravljeno za odvoz
ameriških čet. Prav tako se je zvedelo,
da je pripravljenih 30 velikih transport-
nih letal, s katerimi bodo prepeljani s Fi-
lipinov važni dokumenti ter drugo gradivo
politične in vojaške vrednosti.

Kakor javljajo brezlične vesti iz Singa-
pura, ni pričakovati, da bi se naglica ja-
panskega prodiranja na Malaji zmanjšala,
preden ne bodo japonske čete dosegle hri-
bovitega ozemlja južno od planjave pri
Peraku. Po mnenju britanskih vojaških
krogov pa se je navzile temu treba bati,
da bo položaj britanskih čet postal še
slabši, čim bodo japonske čete, ki napre-
dujejo na vzhodni obali južnega dela
Strengganuja, prekorale pogorje, ki se
dviga med vzhodno in zapadno obalo ter

se združile z japonskimi oddelki, ki pro-
dirajo vzdolž zapadne malajske obale.

Japonsko zasedbo otoka Gilbert tolma-
čijo v prizadetih britanskih krogih kot
dokaz, da Japonci sistematsko, kos za ko-
som razbijajo obkoljevalni obroč, ki sta
Anglija in Amerika skovali okrog Ja-
ponске ter tako izpreminjajo svojačasna
britanska oporišča v japonske trdnjave,
ki vse bolj obkoljujejo sedaj sovražnike
Japonske. Po nadaljnjih informacijah iz
Singapura se opaža med tamkajšnjim pre-
bivalstvom čim dalje večje nezadovolj-
stvo zaradi povsem nezadostnih obramb-
nih in varnostnih ukrepov, ki so jih do-
slej podvezle odgovorne britanske oblasti
in sicer še prav posebno, kar se tiče za-
ščite civilnega prebivalstva pred letalski-
mi napadi. Britanske oblasti v Singapuru
so deležne hude graje tudi zaradi netoče-
nega obveščanja javnosti o razvoju voja-
škega položaja tako v severni, kakor tudi
v osrednji Malaji.

Slovesno vkorakanje japonske vojske v Hongkong

Tokio, 28. dec. (Domej). Včeraj je bilo
s službenega mesta objavljeno, da bodo
japonske čete skupaj z japonskimi mo-
rariškimi oddelki danes popoldne »sveča-
no vkorakale v okupirano britansko kro-
nsko kolonijo Hongkong. Parada japonskih
čet bo izvršena pred vsem častniškim šta-
bom, ki je vodil operacije proti hongkon-
škemu otoku.

Hude angleške izgube v Malaji

Tokio, 28. dec. (Domej). Dopisnik lista
»Jomiuri« javlja iz Sanghaja, da sta bili v
borbah na področju Peraka uničenih dve
tretjini vseh britanskih oboroženih sil,
kar jih je bilo v Malaji. Poročilo dopis-
nika navedenega lista temelji na osnovi
informacij, dobljenih iz povsem verodo-
stojnega mesta. Dopisnik pripominja, da
je med izgubami, ki so jih utrpeli doslej
britanske čete, število mrtvih nenavadno
visoko.

Tokio, 28. dec. s. Včeraj je ves predel
ob zgornjem teku Peraka prišel pod kon-
trollo japonskih sil. Japonci so prodrli pre-
ko Vadaka in zavzeli Kulo, Kančar in
Tajping. V pokrajini Perak in Kualo ter
kraj v pokrajini Kelantan. Poleg teh dveh
je tudi pokrajina Kenak sedaj pod japo-
nsko kontrolo. Angleška obrambna črta je
popolnoma prebita. Sestavljena je bila iz
cele vrste trdnjav, poljskih utrd, topni-
ških postojank, strojnških gnez, proti-
tankovskih ovir in drugih obrambnih na-
prav. Japonske čete, ki so se izkrcale v
Singori, Kelantanu in Kotabaruru, so v sil-
nem napadu zrušile to tako zvano »Pop-
hamovo linijo«. Vojni plen je ogromen.

Skrajne točke, do katerih so Japonci do-
slej prodrl, so Tajping, Kašakraj in Ga-
mas. Glavno mesto Peraka, Ipoh, je ogro-
ženo z dveh strani.

Tokio, 28. dec. s. Zvedelo se je, da so ja-
panske sile, ki prodirajo vzdolž zapadne
obale Malajskega polotoka proti jugu, pro-
dirajo preko reke Kurlan in zavzele Tajping.
Sovražnik se povsod umika proti jugu.
Vzdolž vzhodne obale polotoka so Japonci
zavzeli Gualokaj in Katašal. Japonske čete

te so se na novo izkrcale na treh krajih v
okrajih Miriju, Lutonu in Selsiji na otoku
Borneu ter so tam zavzele že znatno ozem-
lje.

Nova japonska ojačenja na Filipinih

Sanghaj, 28. dec. d. Po službenih poro-
čilih, ki so sredi dospelja iz Manile, so tre-
rutno na Filipinih izredno ogorčene borbe
na severnem delu Luzona in zelo ve-
likega obsega tudi na jugovzhodnem de-
lu. Poročila pravijo, da Japonci nepresta-
no izkrcavajo s svojih transportnih pa-
nikov in z bojnega brodovja v Lingayenu
zmerom nove rezervne čete. Prav tako
izkrcavajo Japonci nova ojačenja s svo-
jega transportnega brodovja, vsidranega
pri Imonanu. Delavnost japonskega letal-
stva se nadaljuje v nezmanjšnem ob-
segu.

Boji za Luzon

Bangkok, 28. dec. s. Borbe na Luzonu so
dosegle vrhunec. V Kaviti je izbruhnil ogo-
rčen požar, ki traja že 39 ur in ga nikakor
ne morejo obvladati. Na zapadni obali oto-
ka Mindanao so japonski bombniki potopili
veliko tovorno ladjo. Blizu Manile so se spo-
padle japonske in ameriške oklopne sile.
Malo je verjetno, da bo odpor na Luzonu
še dolgo trajal.

Tokio, 28. dec. s. Borbe na Luzonu so po-
stale zelo ostre. Japoncem se je posrečilo
izkrcati se na mnogih točkah ob severni
obali otoka. Apari, Vigan in drugi kraji so
že v japonski oblasti. Japonci so zasedli tu-
di že ves severovzhodni predel okrožja Le-
gasti. Mesto Tuguegarao je v japonski po-
sesti. Tudi Lingayen je padel. S tem je bila
pretrgana železniška zveza med Manilo in
kraj na severnem delu otoka. Japonci, ki
so se izkrcali v Lingayenu in Viganu, so se
združili in zavzeli Gagulio. Oddelki, ki so
okupirali Legaspi, prodirajo proti severu in
so se že združili s četami, ki so se izkrcale
v Lamonsken zalivu. Na ta način je bila
prekinjena sleherni prometna zveza med
Manilo in kraj na južnem delu otoka Lu-
zona.

Ameriške letalske sile na Luzonu so uni-
čene. Razdejano so njihova oporišča v Da-
gupanu, Tarlacu, Clarkfieldu, Delcarmenu,
Batangasu in Nicholsfieldu. Razdejano je
tudi pomorsko oporišče v Kaviti. Japonci
prodirajo proti Manili iz petih smeri. Ame-
riške oborožene sile jih nikjer ne morejo
zadržati.

Bombardiranje Manile

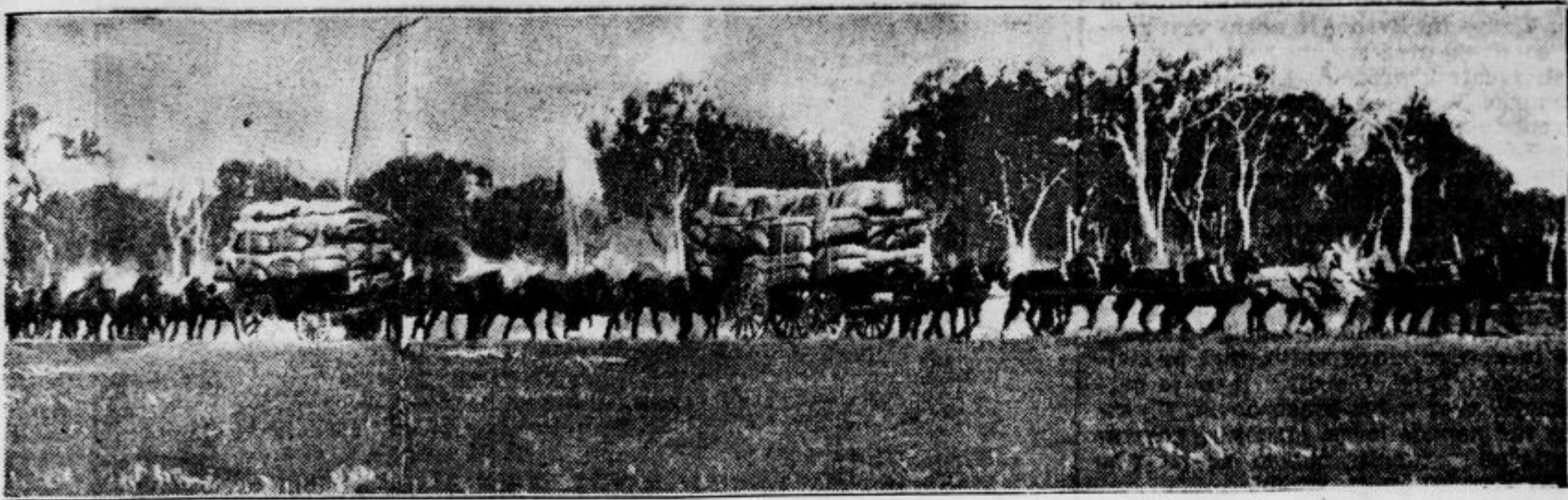
Saigon, 28. dec. s. Iz Manile poročajo, da
so japonski bombniki v več zaporednih va-
lovih bombardirali manilsko pristanišče in
razdejali pristaniške naprave ter potopili
ladje v luki. Napadi so trajali tri ure. Ma-
nila tako silnega bombardiranja doslej še
ni doživela. Japonski opazovalci zatrjuje-
jo, da je bila povzročena škoda ogromna.

Preosnova filipinske vlade

Tokio, 28. dec. s. »Asahi« objavlja vest
iz Sanghaja, da je bila filipinska vlada na
črakovski način rekonstruirana že takoj po
evakuaciji Manile. Število ministrov je bilo
zmanjšano od 9 na 4.

Nadaljevanje na 2. strani

Avstralija se je obogatila z ovčarstvom

Cele karavane prevažajo volno čez avstralske stepe do pristaniških mest

Vojna na Tihem oceanu se bolj in bolj približuje tudi peti zemeljski celini, Avstraliji. Le tako na splošno nam je znano, da je življenje v Avstraliji prav prijetno, ker tam ničesar ne manjka. Tudi nekaj slovenskih rojakov je že našlo zaslужka na avstralskih tleh. Oglašajo pa se od tam prav redko. V dobi, ko stopa tudi Avstralija v ospredje, ne bo odveč, če si kratko ogledamo njeno življenje in njeno bogastvo.

Otroci avstralskih domačinov se igrajo s polži

Avstralija je do malega tako velika kakor Evropa, komaj za četrtino je manjša. Ima namreč 7,706.168 kvadratnih kilometrov in ni več ko 5 milijonov prebivalcev. Naseljenost prebivalstva je torej nesorazmerno manjša. V Evropi pride na kvadratni kilometer 45 prebivalcev, v Avstraliji komaj 0,8. Lahko si torej mislimo, koliko avstralske zemlje še ni naseljene in zato tudi ne obdelane. Vendar je vzlic tej slabši naseljenosti Avstralija kontinent z močno razvitim kmetijstvom, živinorejo in sadjarstvom.

Poglaviti proizvodi Avstralije so žito, moka in volna. Saj zavzemajo sama žitna polja okoli 67 odstotkov obdelane zemlje. Avstralija pridelala leta okoli 35 milijonov stotov žita, ki ga v mirni dobi izvažajo po večini na Japonsko, Kitajsko in v Anglijo. Pa tudi z vinogradništva se Avstralija precej ukvarja. Na 50 hektarih vinogradov pridelajo povprečno okoli 700.000 hektolitrov vina v približni vrednosti 1 milijarde lir. Poleg žita je glavna panoga avstralskega gospodarstva zlasti ovčarstvo.

Avstralske ovce in avstralska volna so znane po vsem svetu in povprašujejo po njih v mirni dobi na vseh tržiščih. Avstralija pridelala vsako leto več ko 300 milijonov kg volne, kar je toliko ko 20 odstot-

kov vse svetovne proizvodnje. Cela območja zemlje, cele pokrajine niso drugega ko pašniki in ovčarije, kjer goje odlične vrste ovac. Zanimivo pa je, da sprito velikanskega števila ovac mlekarstvo ondi ni razvito. Vse polno staj je, kjer ovac splošno ne molzejo, ker puste, da jagjnad sesa, sama da bi se lepše razvijala. Le kadar je paša obilna, so ovčarji prisiljeni, da ovce tudi molzejo. Vendar pa puste, da se mleko zasiri in ga potem dajejo svinjam ali ga

Ker se vsako leto zaplodi po več milijonov novih ovac, ne kaže farmarjem drugega kakor da jih mnogo zakoljejo. Ker bi pa vsega tega mesa v Avstraliji nikoli ne mogli jesti, je ondi več tvornic za konzerviranje mesa in za izdelovanje klobas.

S križanjem posameznih pasem je Avstralcem uspelo, da so vzgojili čisto nove vrste ovac, ki imajo lepo, dolgo volno, razen tega je pa njih meso tako dobro, da nima prav nobenega duha po loju. S smotno rejo ovac imajo prebivalci razen odlične volne še različne druge koristi. Poselne vrste ovac z močnim repom in vratom dajo velike količine maščobe, ki se spet preparira kot maslo ali pa se uporablja za milo. Na ta način pospešuje ovčarstvo v Avstraliji tudi razvoj posameznih panog industrije, tako da ima danes ta celina skoraj najbolj samostojno gospodarsko življenje. Uvažajo samo poljedelsko orodje in stroje, vse drugo daje zemlja sama.

Tako je Avstralija vsekakor bogata država. Ovčarstvo in žito sta pomagala, da so se ondi naglo razvili tudi rudarstvo, trgovina in industrija. Več ko 10.000 raznih soli pridelajo, da je Avstralija na razmeroma visoki kulturni stopnji. Seveda pa velja to le bolj za gospodarsko središča. Saj drugače živi v zapuščenih pokrajinah še polno neciviliziranih plemen. Ali celo divjaki avstralskega otoka so se že naučili centi gospodarstva in imajo posredno tudi oni svoj delež na bogastvu te dežele.

Vojna proti močvirjem

Vojna na vzhodu postavlja poveljstvu obeh vojujočih se strank pred svojevrstne probleme, v katerih se tudi znanstvenikom, kakor na priliko geologom, stavljajo specialne naloge. O tem piše neki nemški vojni poročevalec s fronte:

Če izvajamo nekaj osamljenih primerov v prejšnjih vojnah, so bili vojni geologi za časa prve svetovne vojne prvikrat v večjem obsegu poklicani k sodelovanju. Pozitivna vojna s svojimi jarli in kritji je bila v veliki meri potrebna podpora te znanstvene panoge, da je proučevala kakovost terena, možnost vodnih napeljav in odpornost kamenin. Zdal sicer nimamo pozicijske vojne, temveč vojno v obliki gigantnega pohoda, katerega voditelji pa morajo zmeraj vedeti, v kakšne pokrajine prihajajo, kakšne so tam vodne razmere, kje je mogoče dobiti gradbeni material in kje ima vojska opraviti s trejnimi ali začasnimi močvirji.

Armada, na primer, potrebuje pri najskrbnejši študiji za mostovo in živali 2 milijona litrov ali 20.000 hl vode na dan. Pri takšni ogromni potrebi pa ni čuda, da kdaj pa kdaj usahne kak vodnjak in studenci ne morejo potešiti žeje. Takrat se vojni geolog odpira težka naloga, da preskrbe nove izvirke. V ta namen morajo že pred početkom vsakega novega pohoda proučiti možnosti oskrbe z vodo in pripraviti točne načrte. To pa ni zmerom lahko, zlasti kadar primanjkuje potrebnih zemljevidov in pa rezultatov, ki so jih dosegli že prejšnji raziskovalci na tem področju. Takšen je primer pogostokrat na vzhodu.

Za stratega pa ni važna samo oskrba čet, temveč zlasti še kakovost tal, možnost postaviti ovire proti oklopnim vozilom, podnebne razmere, zmrzovanje in tajejanje tal, nastopanje močvirij, prodiranje vojnih enot. Zlasti na vzhodu so bila vsa ta raziskovanja izredno važna. Tako je poveljstvo

nemške vojske vedelo že vnaprej, da bo vojska v Ukrajini, v vođe gorjati črni, naletela na ovire, ki bodo terjale vse sile motorja, konja ali moža. Ko se vojski do kolena udirajo v blato ukrajinskih cest, ko so vozovi do oči pogrezajo v zemljo in motorna vozila vedno znova zaostajajo v blatu, se človek pač upravičeno vprašuje: zakaj te ceste niso bile zgrajene.

Doslej smo se pri vseh novih napredovanjih zmerom takoj lotili gradnje čvrstih cest za dovoz oskrbe. Pa to ni bilo prav lahko delo. 23 let so imeli boljševiki dovolj časa, da bi bili lahko spravili svoje ceste v red. Za nas pa se pojavljajo posebne težave. Ukrajina je zelo slabašna, kar se tiče kamenja. Sama črna, ta najpogostejša zemlja, se razteza širom dežela. Na kamenje naletiš v najboljšem primeru — pa še to le v majhnih količinah — komaj na vsakih 300 ali 400 kilometrov. Da to kamenje spravimo v kraj, kjer bi ga potrebovali za gradnjo, bi zastavilo vprašanje dovoza neskončne težave.

Toda vojni geologi prav tako zmagujejo svoje naloge kakor boreče se čete, ki so oviram kos — oviram, ki leže pač čisto na robu vojnega dogajanja, a so za napredovanje in s tem za končno premaganje sovražnika vendar odločilnega pomena. Tako izpolnjuje — kakor vsa ostala nemška znanost — tudi ta panoga dragoceno nalogo v gigantski, usodni borbi nemškega naroda.

Obnovite naročnino!

Še razne hudiče: neumnega, ulivega in senkavega in kakršni so že ti čudni šmeniti. Milčinski pa, odlični so se od smeha. Proti meni: »Oblaček mili, kaj se pa mešaš med teater? O, jaz to dobro poznam! To ni bil prvi in ne zadnji, če pa dobiš tudi prijetnejše oblike — hm! Moški obiski za kritika niso nikdar nič kaj pekla in navadno neprijetni. Ker ti prišlo največkrat šele po predstavi in po objavi kritike, oni drugi, damski, so prijetnejši. Ti neidejo iz predstave pred predstavo in pred kritiko! Toda reči moram, da jaz takih prijetnih obiskov nisem doživel, ker sem se proti njim zavezal vnaprej in me je bilo sploh težko dobiti doma. Danes mi je žal za to. Kajti pravilo: prikrita zamujena — nikdar več »not pričneš«. Za starišega gospoda velja to še prav posebno. Toda, prosim, to je bilo tedaj danes je to izključno. In, prosim dalje, rekel je tisto o Danških obiskih Milčinski.

Isti Milčinski je zagledavši mojo debelo izprehajalno gorčico, z neutilitvno ironijo na svojem obrazu pripomnil, da sem jako neorakčni človek: marl naj bi si bil kupil takoj tisto reč, s katero praska jo vleturisti na ledu, za splošno testirsko tla, da bi služila ta stvar tudi izvirnost: tako bi bil ubil na en mah dve muhi: bil bi opremil kot alpinist in kot kritik slovenskega gledališča. Sploh — je še dejal — bi bilo kazno, kakor vse kaže, da se posvečajo slovenski kritiki bolj ali manj oboroženi ljudje: natihale volke v rezervi, ki bi se dali za čas kritikanja vpolniti na oročne vaje. Skratka: Milčinski je bil v svojem humoru neizbraten in ker ga tudi jaz nisem izbral, moram se ga od Milčinskega poleg še nekoliko nalezeti, sem kljub vsem neustojitostim veselo in s humorom nial kritiko napel. Ter zdaj! čisto sezono. Vsekakor pod dani tedniti razmerami dolga doberne porcije odporne sile! Na svojega dobro-

Rejsko središče na Muljavi

Glasilo Zveze društev »Mali gospodar« prinaša v noveletni številki poleg raznega poučnega čtiva na platnicah naslednji opis rejskega središča na Muljavi. Op. s. (izpod peresa Rafaela M. Kampuša) utegne zanimati vsa naša javnost, zato naj ga v naslednjem povzamemo:

Reja malih živali ima predvsem seveda v tem svoj bistveni pomen in veliko vrednost, da jo izvajajo mali gospodarji v krogu svojega doma in skromnega gospodarstva.

Vendar celotna reja malih živali ne bo dosegla izrednih uspehov in napredka, če ne bomo imeli vsaj nekaj rejskih središč, kjer bi se gojile predvsem plemenske živali smotno na podlagi vseh izsledkov in pripomočkov za uspešno rejo.

Tudi predelava dlake angorcevo bo šele tedaj lahko zagotovljena, uspešna in gospodarska, če bomo imeli v posebnem rejskem središču osnovno in bomo tam lahko zanesljivo dobivali vsaj tisto količino angorske dlake, ki je za produkcijo neobhodno potrebna. Se dokaj dolgo mali gospodarji kot samostojni rejci ne bodo mogli nuditi toliko surovin, da bi predelava lahko dala prave koristi.

Tako je morala tudi Železničarska gospodarska zadruga, ki se bavi tudi z izdelavo angorske volne, ugotoviti, da se mora pobrigati za osnovenje lastnega rejskega središča, da bo lahko imela solidno podlago za doseganje svojih nalog in stremeljenj.

In »Zegoza« se je po temeljitem proučevanju odločila, da osnuje prvo združno rejsko središče za gospodarske pasme kunccev. V takem središču bi zadruga gojila kakih 600 kunccev, med temi vsaj 400 angorcevo, pozneje pa bi priključila še koze in tudi nekaj drugih malih živali.

Tako rejsko središče je začela zadruga pripravljati na Muljavi.

Ko izstopiš na železniški postaji v Stični,

pohiti po lepi ravni cesti, ki se vije proti Žužembergu na desno preko žel. proge. Kmalu si mimo Skranjč in čez kakih 20 minut v Gorenji vasi, kjer te ob cesti pri mlinu in žagi pozdravijo s svojim krčkanjem gosi. Tu kreneš od glavne po vaški cesti naravnost navkreber. Ko prehošiš v nekaj minutah tudi drugi klanec, zavij »a ceste desno navzdol po pešpoti in nato čez brv regulirane Višnjice in ob njeni desni strani čez travnike; kakšnih 15 minut ho do nove hiše, ki leži ob vznožju lepe doline bolj na samem. Prišel si »Na Prežo« pri Muljavi. V ozadju se vidi tudi na novo pozidano gospodarsko poslopje, poleg pa majhna lesena uta — čebelnjak. Še bolj na desno stran, v približni oddaljenosti 1 km, stoji lična muljavska cerkva »Desetega brata« in drugih mičnih povesti — Josipa Jurčiča.

V najeti hiši so v pritličju dve sobi, veža, kuhinja in klet, shramba in druge pritlikline. Nad tem so še tri sobe: stanovanje za najemnika. V zadaj stoječem — iz betonskih kvadratov zidanem poslopju — so dve manjši kleti nedovršena kašča, h'ev za 5-6 glav živine, stelnik in drvarnica. Pod napuščem je prostor za vozove in orodje.

K najeti hiši in gospodarskemu poslopju spada še nad dva hektara njiv in travnikov, ki ležijo deloma v neposredni bližini poleg hiše, deloma pa nekoliko oddaljeni. Na dvorišču je vodnjak, kakih 50 m proč pa teče Višnjica. Mimo hiše pelje lepa cesta iz Kompolj v Muljavo in dalje.

Odločili smo se za ta kraj najbolj iz razloga, ker v današnjih težkih časih tu še najlažje dobimo potrebno količino krme po nepretiranih cenah, kolikor je na najetem svetu ne bi mogli sami pridelati. Nedostatek pa je, da ni elektrike, čeprav je oddaljen transformator od kraja komaj kakih 1500 m.

Začetek prvega našega velikega rejskega središča je ostvarjen.

Delavsko zavarovanje na Hrvaškem število članstva vedno bolj narašča — Ogromni izdatki za zdravila

Zagreb, 22. decembra

Osnodni urad za zavarovanje delavcev objavlja v svojem glasilu zanimive podatke o gibanju števila zavarovanih delavcev in nameščenec na področju neodvisne države Hrvaške. V mesecu septembru je bilo pri krajevnih organih Osnodnega urada zavarovanih 250.229 delavcev in nameščenec. Od tega števila je 75 odstotkov moških in 25 odstotkov žensk. Vračunano je tudi članstvo Mervurja ki je znašalo 14.358 zavarovanih pravnih nameščenec. Število zavarovanih delavcev in nameščenec se je v septembru zvišalo za 5000 neoproti v avgustu zavarovanim delavcem.

Z ozirom na zaposlenost v posameznih vrstah gospodarstva beleži največji absolutni porast delavstva, zaposleno pri gradnji prevoznih sredstev, potem ono v kovinarstvu in strojni industriji in naposled delavstvo, zaposleno v živilski industriji. Zmanjšanje zaposlenosti delavcev izkazuje proizvodnja tobaka, papirja, svobodni kolci, gozno-žagarska industrija, kmetijstvo in nekatere druge stroke.

Na področju Hrvaške je največ zavarovanih delavcev in nameščenec v gozdno-žagarski industriji, in sicer 24.180. Potem sledi gradnja prevoznih sredstev, hišno osebje itd. Po številu zavarovanih članov izkazuje največji absolutni porast zaposlenja podružnica v Zagrebu, ki ji sledijo podružnici v Osijeku in Banja Luki. Padec zavarovanja članstva izkazuje podružnice v Sarajevu, Tuzli, Dubrovniku in Karlovcu. V mesecu septembru je izkazala največje število zavarovanega članstva zagrebška podružnica, in sicer 90.892 članov.

V imenovanem mesecu je bilo na področju vse države zavarovanih s stalnim dnevnim zaslužkom do 10 kun 8314 članov, z zaslužkom do 25 kun 27.885 članov, z zaslužkom do 50 kun 48.182 članov, z zaslužkom do 80 kun 105.146 članov, z zaslužkom preko 80 kun 50.402 člana. Povprečna zavarovana mezda je znašala 49 kun in se je dvignila v primeru s prejšnjim mesecem za 1.52 kune. Skupna zavarovana mezda za področje vse države je znašala 307.36 milijona kun.

Razen velikih izdatkov za bolnišnice in zdravilišča ter za hrano, izplačuje delavsko zavarovanje velike vsote denarja za zdravila. V toku preteklega leta je na

področju vse države delavsko zavarovanje izplačalo 21.897.218 kun za zdravila. Se bi vsi zavarovanci jemali zdravila iz javnih lekarn, bi se stroški zvišali za 2.132.505 kun. To pomeni, da so lekarnice delavskega zavarovanja v Zagrebu in Sarajevu prihranile omenjeno vsoto. Milijonski izdatki, ki jih delavsko zavarovanje plačuje za nabavo zdravil svojih članov, bi se lahko zmanjšali za 5 milijonov kun, če bi vsi bolniki jemali zdravila takoj in po navedbi zdravnika. Na ta način bi koristili sebi, delavsko zavarovanje pa bi s tem denarjem moglo vsako leto zgraditi novo zdravstveno ustanovo.

Sonce in človek

S teboj bi šel v višave, sončni žar, v globine morja, v dalje šel bi s tabo, nikoli ne zatoneš ti v pozabo, čeprav z oblaki te zastre vihar.

Od vseh darov si zemlji prvi dar, obupniku v življenje znači vabo, i jaz te v srečo rad bi nosil s sabo: obvesaj idealov mi oltar!

Kresovi vzori so v življenja zimi; so krhki li, so borci zmagoviti, da z njimi ljuto se življenje sprimi?

In vzgoni vsi so v duši tajno skriti, a kdaj, kako, čemu, kod hočem z njimi? Najteže in največ je človek biti!

Rastislav

Meh za smeh

LJUBEZIV MOJ

»Zehaš!« je vzkliknila ženica možu, ko so se mu sredi njenega vnetega pripovedovanja odprla usta do bližnje ušesa.

»Nikar se ne jez, draga,« jo je potolažil mož. »Saj veš: mož in žena sta eno. Jaz se pa zmeraj dolgočasim, kadar sem sam.

VSE GRE NAROBE

Novinar se je zgledil pri slovesnem izumitju in ga vprašal po njegovih izumih. »Oh, smola imam,« je potolčil izumitelj. »Zakaj pa?«

»Vse mi gre narobe. Letalo ki sem en izumil, je ušlo v morju. Moja nova podmornica je pa zletela v zrak.«

ZVESTORA

Mlad trgovski potnik se je vrnil po dve-mesečnem potovanju domov. Žena ga je iskreno sprejela. Govorila sta o svoji veliki ljubezni in zvestobi in sta naspala šele dolgo po polnoči.

Zgodaj zjutraj je prišel pismonoša s br-zojavko in močno pozvonil. Mlada zakonca sta se prebudila iz trdnega spanja. Še vna zaspana je žena zakrčala:

— Ježeš, mož se vrgel!

Zaspani soprog je prišel iz postelje in skočil skozi okno.

Avstralski domačin

Dr. I. C. Oblak:

Iz „Knjige spominov“

Bil sem tedaj kot avskultant dodeljen Milčinskemu, ki je bil tudi svoj čas gledališki človek in je vedel, kaj vse doživlja gledališki kritik, posebej pa še kritik slovenskega gledališča. Ker ga je bila sama ironija in humor, je porabil neko epizodo, ki sem jo doživel kot tak, tudi v neki humoristični črtici. Z neko tiho nastado je gledal, kakor sem si nakopalni za zameri na vse strani. Vsa naša umetniki pri gledališču so bili doslej vajeni samo pohval in hvaležnosti. Ko novinec in obenem sošolski človek sem mislil, da moram sodno braniti svojo čast in sem naperil proti Verovšku kar na protokol (še zdaj vem: tovariš Lucie mi je asistiral) tožbo v veliko zabavo svojega neposrednega hudomušnega šefa Milčinski se je namreč mugal in dolgo ni razpisal razprave, do katere menda solah ni prišlo. Nekaj dni je zadevo gledal, potem pa me je potkal po rami in dejal: »Oblaček ali res občutiš, da imaš kako čast (kot kritik namreč)? Če imaš ta občutek, potem gledališko kritiko kar pusti! Kritiki nima časti in je ne sme imeti, ker dvomim, da bi jo imeli in finančni minister dovoli, da bi se ustanovil poseben oddelček ali kar poseben forum za reševanje časti gledaliških kritikov. Če pa boš naprej pisal kritike tako, kakor si jih začel, ti bo povprej zmanjkalo papirja, denarja in potrpljenja, če boš hotel vsakega, ki te bo žalil zaradi kritike, tožiti. Če pa mislim, da bom dožbil od kakšnega umetnika povrnjene stroške, tudi če bo obsojen in da bo sodba anah kaj zaslužila, potem je fantev v plen-nih namproti meni pravi izkuveni mož.«

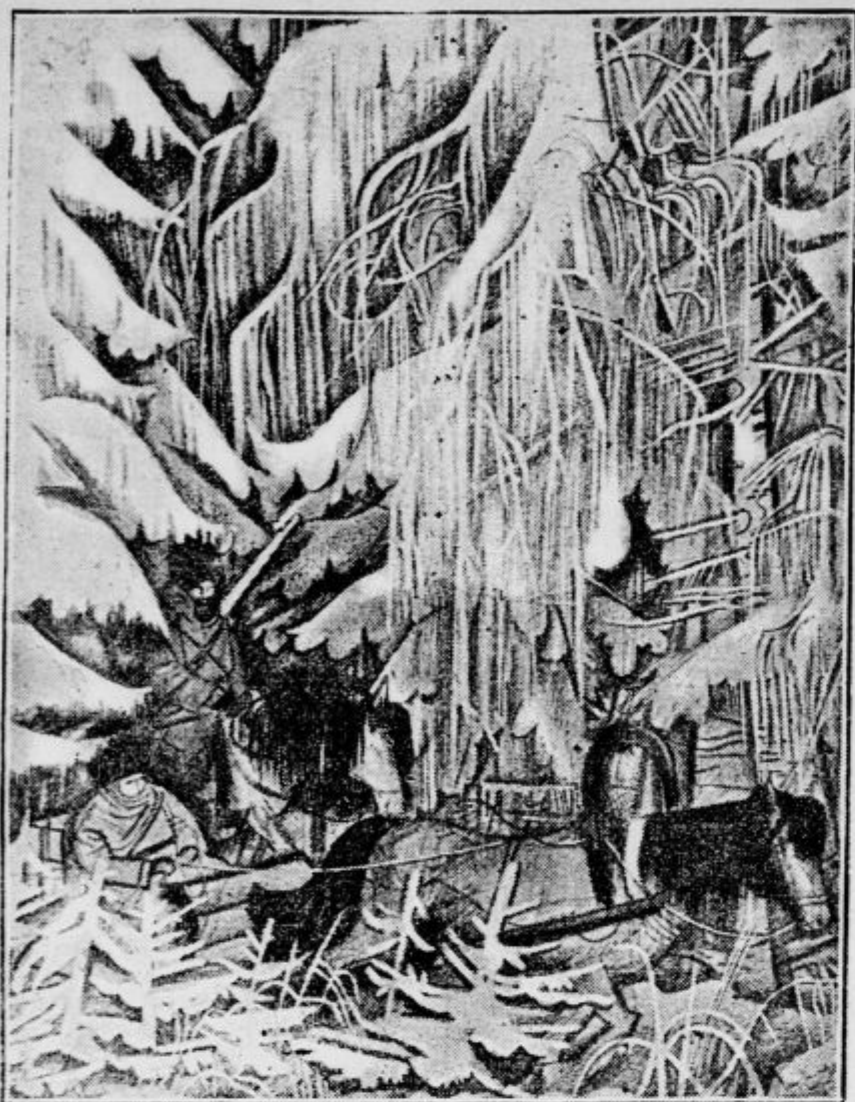
Tak je bil začetek mojega gledališkega kritikovanja in upoštevanje Milčinskega do brohotne in tehtne besede, sem se za tisto

sezono kot kritik odrekal takemu luksuzu, kakor je čast.

Pa sem doživel še vse drugačne stvari. Tako je prihrumel nekdo kar med razpravo igralca Perdan (ne ravno veličina med umotniki) s šopom papirja v sodno dvorano, kjer sem sedel poleg sodnika Milčinskega kot njegov zapisnikar, se denial med pričami in obtoženci in kričal: »Kje pa je ti, tisti gospod pri sodnji, ki piše kritike o teatru, primojdušje?«

Jaz sem se kar potuhnil in vročica me je obšla. Mito sem se ozrl na Milčinskega, pričakujoč, da bo z vso svojo sodno avtoriteto nastopil in nadležnega česta iziral iz sodne dvorane. On pa nič. Tako široko se je zasmeljal (on se je sicer vedno samo smehljajl) kakor ga še nisem videl zasmeljal. »Kaj pa pomeni to pomenje v življenju in je kar lepo čakal, kako se bo zadeva naprej razvila. Toliko, da ni pokazal namet: tukajle je tisti gospod, kar privoščis s ga! Pustil me je mirno izpiti grenki kolih do dna. Pa ni bilo tako hudo, kakor sem mislil. Perdan se je s tistim šopom papirja prirnil prav do mene, mi ga pomolil prav pod nos in me skoraj dregnil z njim: »Pojdite, to je moja vola, vse to kar je na tem papirju, primojdušje, se moram naučiti za štiri krome, slišite, za štiri krome, pa mislite, da vam bom za štiri krome čudo de-lal? Strahno hudo me je poveljal, potem pa obrnil hrbet in spet planil skozi vrata, ki jih je strahovito zaopustil, jaz pa sem bil vesel, da se je stvar razmeroma lepo iztekla in da je primojduševski umetnik znel svoje jezo nad enarčnimi vrati. Očividno je upošteval in respektiral sodno dvorano. In celo vikel me je in mi ni vrh tega — kakor Verovšek — nametal na grbo

Tajga — skrivnostni pragozd Sibirije

Zima v sibirski tajgi

Tropski pragozdovi ob reki Kongo v Afriki, pragozdovi v Južni Ameriki Sevas de los Amazonas ob reki Amazonki ter pragozdovi Indije in Sumatre so bili že večkrat popisani in so nam kolikor toliko znani.

Pragozdovi pa, kjer sonce na njih vzhodnem kraju vzhaja ob času, ko se začne na njih zapadnem kraju noč, so nam neznan in še nepopisani. Ti pragozdovi so v Sibiriji in so največji gozdovi na svetu. To je veličastna in skrivnostna Tajga, ki se razprostira med Uralom in med obali Tihnega oceana in obsega na milijone kvadratnih kilometrov. Severna meja Tajge gre ob bazenih sibirskih rek do obal Severnega Ledenege oceana, južna pa do mej Mongolije, Mandžurije in Japonskega morja.

Skrivnostni gozd

Beseda »Tajga« je ruskega izvora in pomeni nekaj mračnega, divjega, skrivnostnega, tajnostnega (iz korena »taj« = »ajnost«, skrivnost). In Tajga je res skrivnostna, zakaj malo nam je znanega o njej, veliko je še neodkrita in skoraj nič raziskanega. Vendar bi bilo napačno, ko bi smatrali Tajgo za nekaj enobraznega, za nekakšno nepregledno pokrajino pragozda, v kateri kraljuje mrak in tišina.

Ogromno prostranstvo, pokrito na sto milijonov hektarjev z gozdom, ni navaden

masiv, ampak cela vrsta najrazličnejših predelov, ki ustvarjajo najrazličnejše pogoje življenja.

Ti predeli so zlasti v dolenjem toku velikih sibirskih rek obrasli z borji, pod katerimi rasejo najrazličnejše vrste jagod. Te jagode so posebna slaščica losom, jelenom in raznim pticam.

Suma sega ponekod vse do obal Ledenegega morja. Tod rase igličasto drevje, ki je pomešano z različnimi vrstami listnatega drevja. Na višinah rasejo ogromni črni borji in sibirski bor, tako imenovana sibirski cedra. Proti vzhodu prehaja Tajga v gozdove Priamurja, na zapadu pa v gozdove pol-evropskega in preko Urala že v gozdove evropskega tipa.

Velikanske reke

Nepregledne širine Tajge sekajo silne reke, ki so pač največje na svetu. S temi sibirskimi rekami se niti malo ne more kosati sicer največja reka zapadne Evrope. Donava, čeprav je dolga 2860 km, zakaj reka Ob ima 5300 km, Jenisej 5200 km, Lena 4600 km, Amur 4480 km. Stevilne manjše reke si krčijo pot k vletokom vztrajno in uporno preko planin. In tako prepletajo reke, potoki in jezera ves ta pragozd. Šumenje rek in potokov in brezštevila večjih in manjših slapov ter šum vetra v visokih vrhovih borov so veličastna muzika pragozda. Ta muzika pa ni edina

ni znak življenja v Tajgi. Zaradi bogatega rastlinstva žive v njej raznovrstne ptice in živali. V zapadni Evropi je nekaj vrst zverj, ki so živele pred kakimi 8000 leti v nekaterih severnih predelih Evrope, že davno izumrlo. Tako je na primer los izumrl v Evropi že v predzgodovinski dobi. V sibirski Tajgi pa žive losi še dandanes. V zadnji dobi so se celo že močno razmnožili, ker so pod strogo zaščito. Začeli so jih naseljevati celo že v evropski Rusiji, kjer jih je precej v predelih Ladoškega in Onegskega jezera.

Velika in lepa zver ris iz družine mačk in usurijski tiger, velikan z dolgo, rumeno dlako in z grivo okrog vratu, tudi še živi v sibirski Tajgi. Usurijski tiger je najnevarnejša zver v teh pragozdovih. Ne samo da rad napade lovca, ampak se zna tudi zvijačno potuhiniti, potem se pa na tihno približa človeku in ga zgrabi.

Cudežne živali

Poleg losov je Tajga bogata tudi z drugimi velikimi kopitarji. Tam živi maral in izjuba, izmed manjših vrst pa cela vrsta jelenov in divjih ovnov z lepo, svileno volno, arali ter razne vrste divjih koz in antilop. Tudi medvedov je dosti in njim podobnih zverj, ki jim pravijo rosomahi. Vse polno je tudi raznovrstnih lisic, med njimi dragocena srebrna lisica. Lov v Tajgi prinaša velikanske dohodke, ne samo od srebrne lisice, ampak tudi od druge zverjadi, kakor na primer od gornostajev ali hermelinov, ki imajo dragoceno krzno. Tudi kože neke vrste kun in drugih lisic so zelo cenjene.

Bogato je tudi ptičje carstvo v sibirski Tajgi. Silne jate raznovrstnih ptic, pevk in roparic krožijo nad vrhovi dreves in letajo po gozdu, kjer iščejo jeseni jagode. Nesteto vrst mravelj, metuljev in drugega mrčesa še ni raziskanih in opisanih.

Tudi rudninsko bogastvo Tajge je še malo raziskano in proučeno. Ali že zdaj so odkrile velikanske količine premoga, več petrolejskih revirjev in razne vrste rud od železne do zlata in platine.

Napori in uspehi dolenjske metropole

Nedavno je minilo pet let, odkar je vodstvo novomeške občine prevzel sedanji mestni svet

Novo mesto, 26. decembra

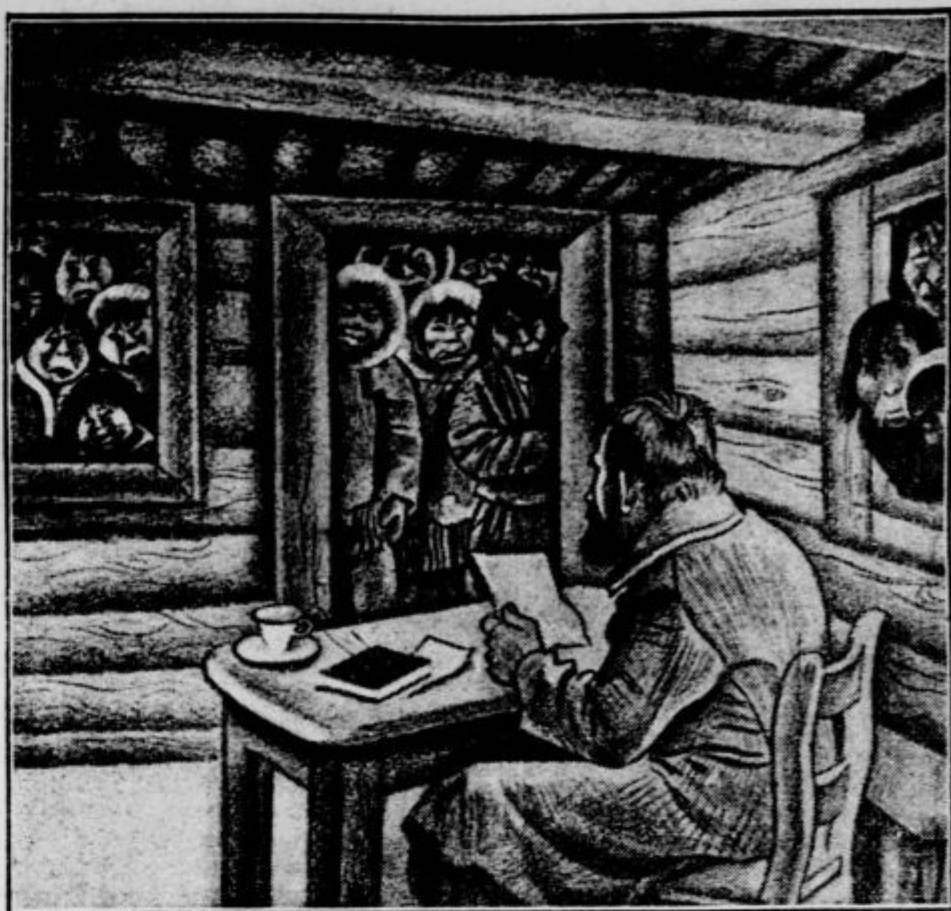
V torek ob 17. je bila v mestni posvetovalnici na rotoržu seja novomeškega mestnega sveta. Pred prehodom na dnevni red je župan dr. Polenšek omenil, da je 4. novembra poteklo pet let, odkar vodi novomeško občino sedanji mestni svet, kar je obdobje, ki zasluži, da se pregleda pot, ki jo je prehodil v tej petletki.

Kot prvo večje delo je mestni svet ustanovil statut, katerega do tedaj novomeška občina ni imela; imela je samo enega pragačnega uradnika. S ustanovitvijo mestnega statuta je imela občina 8 pragačnega uradnikov, med njimi novoustanovljeno mesto računovodnega uradnika, ki vrši vodstvo trošarinskega urada. To je pa dovelo do proučevanja izjemne dotedanje trošarinske občinske politike, katero je novi urad preuredil po vzoru drugih večjih mest in ki nosi zdaj občini vedno večje dohodke. Tudi ustanovitev električnega podjetja je izvedel sedanji odbor v tej petletki. To podjetje je že prebrskalo začetne težave in uspeva vedno bolj. Električno podjetje je temeljito izpopolnilo mestno elektrifikacijo in je tako mesto končno dobilo možnost za razvoj večjih obrti in industrij, kar je do tedaj zaradi slabega električnega toka bilo nemogoče. Tudi je podjetje po načrtih starega mestnega sveta kar najmodernejše preuredilo dotedanjo prav vaško javno razsvetljavo. Lep spomenik si je mestni svet postavil z zgraditvijo mestnega zavetišča za ubože, v katerem je doslej že preko 30 novomeških ubožev našlo streho in hrano. Donar za to zavetišče je zbral že stari mestni svet, sedanji odbor pa se je lotil gradnje. Po načrtu ljubljanskih vrtnarskih strokovnjakov je zasadil drevje in cvetje v mestnem parku. Velik napredek v Novem mestu pa je po županovih besedah značilna gradnja dveh novih stranišč, katerih desletje mesto še ni imelo. Razen teh del pa je mestni svet z ustanovitvijo prehranjevalnega urada skrbel za redno prehrano občanov.

Kljub vsem prizadevanjem pa mestnemu svetu v tej petletki ni uspelo rešiti nekoliko zelo perečih vprašanj. Tako so bila zamažena prizadevanja, prestaviti sešišče in rekonstruirati ter popraviti občinske ceste. V to svrhu bi bilo nujno potrebno tlakovati glavno prometno žilo iz Zahje vasi do Bršljina.

Od fonda pa se je doslej za predela in merjenja uporabil že znesek 70.000 lir. Nikakor ni uspelo mestnemu svetu v tej petletki rešiti najvažnejšega novomeškega problema: rekonstrukcije mestnega vodovoda. Sedanji vodovod ne ustreza več potrebam razširjenega mesta in bi bilo nujno potrebno, rekonstruirati čistilno napravo, celotno vodovodno napeljavo iz Stoplje v mesto, vse vodovodne naprave v mestu samem in zgraditi pomočen rezervoar. Vsa ta dela pa zahtevajo tako visoke stroške, da jih mesto ne bi zmoglo. Vseled tega je v teh petih letih uspelo občini samo delno popraviti mestno vodovodno napeljavo in montirati novo in močnejšo črpalko. Kečeno se je župan zahvalil vsem odbornikom in vsemu mestnemu uradništvu za njih zvesto in nesebično delo v teh petih letih. V imenu mestnega sveta pa se je inž. Abšec zahvalil županu za spornozumno in tovariško sodelovanje z mestnim svetom.

V nadaljevanju se je župan dr. Polenšek poročal, da je pregledal občinsko blagajno in jo primerjal z vlogami in spisi ter je našel vse v redu in soglasju. Na predlog okrajnega civilnega komisarja g. dr. Ottone Grisellija je mestni svet soglasno sklenil, preimenovali Trg kralja Petra v Piazza Vittorio Emanuele. Sokoško ulico v Via Italo Balbo, Ulico 6. septembra v Via Gabriele D'Annunzio in Kapucinski trg v Piazza D'Isenzo. Pri sklepanju o virmanih za proračunsko leto 1941 je mestni svet sklenil, da se prekoračene postavke krijejo s presežki v raznih partijah. Skupno so bile prekoračene razne postavke v občinskem proračunu za 13.364,87 lir. v proračunu ubožnega sklada za 1.258,39 lir. v proračunu vodovoda za 14.988,80 lir. in v proračunu elektrike za 2.444,20 lir. Mestnim svetnikom so bile za službena potovanja v znesku 30 lir. celodnevne v znesku 60 lir. za potovanja izven mestne občine pa dnevne 100 lir. Občinski uslužbenci pa bodo sprejemali za službena potovanja dnevne 80 lir. Mestni svet je pooblastil upravo, da izplača pravne stroške v znesku 2.709,40 lir. v zadevi izgubljenosti tožbe proti Ivanu Fladiji in Francu Sedlu. Odobrena je bila parcelacija posestva Rozine Hedvike, ki se je obvezala, brezplačno odstopiti občini zemljišče za občinsko pot, in

Neki tujec (raziskovalec ali lovec) je prišel med severnjake

Počasno prodiranje

Vkljub temu, da je Tajga še vedno malo raziskana in je le malo predelov, ki so naseljeni, je ona vendar vir velikih gospodarskih pridobitev. In da je tako malo raziskana, tega so krivci pač skoraj nepregledne naravne ovire. Predaleč je od morja in od gospodarskih središč. In tudi njeno mrzlo podnebje je velika ovira. Pozimi nosijo na trg mleko v ledeni obliki, da ga morajo sekati kakor meso. In če je evropska Rusija cela stoletja stala samo na pragu svetovne kulture in civilizacije, kaj naj šele rečemo o Sibiriji in njeni Tajgi, v katero je doslej le počasi prodirala kultura in civilizacija iz evropske Rusije, ki je pa zdaj obema odprla vrata na stežaj.

Velik pomen ima nedavno odprta severna morská pot na obalo Severnega ledenegega morja, ki se vanj izliva velikanske sibirske reke, katerih obrežja nestrpno čakajo, da ob njih zrastejo milijonska mesta. Zda je Tajga pokrita s snegom. Velike sibirske reke so okovane z ledom. In to so zdaj idealne ceste za sani... Kadar na Kamčatki skozi vejevje Tajge, vse s snegom zametene, prodirajo prvi jutrnji volnčni žarki in izpreminjajo vse v bajno pravilno sliko iz ledenega carstva, se dela na zapadni strani sirske Tajge noč. Venga nad Tajgo tudi pozimi brne močni motorji, noseč jekleno ptico daleč na sever, v zimsko polarno noč, skozi tišino kature se oglašajo morzejevi znaki in telefonski razgovori polarnih radijskih postaj.

parcelacijski predlog Alojza Škedla. Izakupček za prodano kamenje, ki je bilo prvotno namenjeno za gradnjo kopališča, v znesku 15.274 lir se naloži v fond za gradnjo novega kopališča. Stavbni zadrugi pa se na prošnjo brezplačno odstopi 15 kubnih metrov stavbnega lesa iz občinskega gozda za dograditev stadiona v Kandilji.

S tem je župan zaključil javno občinsko sejo, na kar se je vršila še tajna seja, na kateri se je sklepalo o izredni nagradi občinskim uslužbencem za božič, o prošnji podpornega društva na gimnaziji za podporo, o priznanju krajevne potrebe za izvrševanje gostilniške obrti Valentinu Vodniku in raznih prošnjah za ubožno podporo.

NAPOLÉON

Ko je Napoleon pobegnil z otoka Elbe in prišel na francosko mejo, je začel prodirati proti Parizu in ga je v kratkem času tudi zavzel. Posamezne številke pariskega lista »Moniteur« z tistih dni nam s svojimi naslovi takole pripovedujejo o Napoleonovem pohodu:

»Ljudožerec je zapustil svoje skrivališče.«
»Krvoses s Korzike se je izkrcal v Juanskem zalivu.«
»Tiger je prišel v Gap.«
»Pošast je prenočila v Grenoblu.«
»Tiran stoji pred Lyonom.«
»Samosilnika so videli 60 milj pred prestolnico.«
»Bonaparte se bliža z orjaškimi koraki, toda Pariza ne bo nikoli zavzel.«
»Napoleon bo jutri pred našimi »kopi.«
»Cesar je prišel v Fontainebleau.«
»Njegovo Velikanstvo je včeraj s svojimi zvestimi zasedlo dvor.«

UGODNA PRIKLJA

— Strašen čudak je ta Kurnik. Vse, kar vidi, bi rad imel.
— Imenitno! Pokaži mu svojo najstarejšo hčer.

V ZIVALSKEM VRTU

Vodnik: »Ta kača ima ogromno moč. Vola lahko zadusi!«
Zena možu: »Janez, za božje voljo, nikar ne hodi tako blizu!«

NOVA OBLEKA

Zena: »Poglej, mož, prav vsako drevo dobij pomladno novo obleko. Jaz pa moram nositi stare lanske cunje.«
Mož: »Prav praviš, žena. Ampak drevo si obleko samo napravi.«

Asta:

Pogovor v temi

Gospodična Meta se je slabe volje vrnila domov. Zaloputnila je z vrati svoje spalnice, odvila svileno ruto, ki jo je nosila ob vratu in jo vrgla na nočno omarico poleg svoje nove torbice in ključice vijolice. Tam je obležalo vse troje, sinja ovratna ruta, temne vijolice z zelenim vencem listov in rjava torbica. V polmeti, ob majhni svetilki so bile kakor da jih bo zdaj nekdo nasilikal in jim dal skupno ime: tihotitje.

Meta se je vrnila že iz kopalnice, ugasila luč in se utrujena od brezdelja in dolgočasja vrgla na mehko, široko postelj. Bila je nezadovoljna z vsem, kar ni bila ona sama. Z ljudmi, s stvarmi, s časom, z današnjim dnem pa še prav posebno. Nič nenavadno lepega, nič nepričakovaneja ji ni prišlo. Ubožica ni vedela, da niti ljudje, niti dnevi niso lepi, pestri in polni presenečenj, če si jih človek ne zna sam takih utvariti. Vsa nesrečna je iskala pozabe v snu in je kmalu res trdo zaspala. Skoraj vse v sobi je spalo z njo vred. Bilo je temno in čisto tiho.

»Oh, se je oglasil nežen glasek — »ni dobro...«

»Kdo je to?« je zagrmela torbica iz krogodilovega usnja, ki je imela glas tako trd kakor koža. »Ah, vijolice. Gospodična vase je pozabila vtakniti v vodo. Slabe volje je bila, pa je mislila le nase. Ali se vam zdi, da bi lahko vzdržale do jutra?«

»Marmornata plošča je hladna, poskusite, morda ne bo preveč hudo — je mlo prigovarjala svilena ruta. Medve sva tukaj

in ostali bova z vami; če bi le mogli pomagati, toda sami se ne moreva nič več premikati.«

»Oh, saj vemo, tako dober nasmeš ima vaša barva.«

»Hvala obema, saj ne veste, kako tudi le dobra volja dobro del. Res lepa hvala, poskusite bomo zaspali, tako bi najbolje vzdržale do jutra in po...tem v... vodo...«

»Ne govorite, utruja vas. Kar lepo zaspate. Vidite — se je spet obrnila torbica z glasom k ovratni ruti, tako je z vsemi živimi stvarmi. Vsak trenutek si žele nekaj novega in od tega venomer trnijo. Vijolice, čeprav so odrigane, imajo še nekaj tistega življenja, polnega želja v sebi in ga bodo imele še nekaj časa. Dotlej ne bodo mirne, ne zadovoljne. Saj vem, tudi z menoj je bilo tako, dokler sem bila še živ del tistega afriškega krokodila. Če je šel pod vodo, sem si želela sonca, kadar je bil na pesku, sem hrepnela po vodi in kaj šele takrat, ko so ga ubijali! Bilo je trpljenja... no... zdaj me pa, vidite, nobena stvar več ne prizadene. Mirna sem, nimam več želja, ker ne morem biti več...«

»Da, tudi ne morem biti žalostna. Dokler živimo tisto prejšnje življenje, niti ne pomislimo na to končno stanje, tudi se ga ne bi želeli. Preveč smo z vsem zavzeti.«

»Da, z menoj je bilo prav tako.« je šepnila sinja ruta. »Kaj vse sem čustvovala!«

»Gotovo ste prišli iz južne Francije,« jo je prekinila torbica.

»Ne gospa, — jaz — previsoko me cenite — jaz namreč nisem iz prave svile. Dovolite: bombaž, iz katerega so predli moja vlakna, je rasel v vaši domovini, v

Egiptu, le da ste vi iz plemenite snovi.«

»Pustite, to so stare, zastarele zadeve, plemenito in neplemenito. Za zdaj so jih že ljudje čisto zavrgli. Moja rojakinja ste pa le, kakor bi rekli ljudje. In če niste iz prave svile, kaj zato! Danes so povsod take dobre potvorbe, ki veljajo za pristne stvari. In vam moram priznati, če ste iz umetne svile, ste zelo posrečeni.«

»Preveč mi laskate, gospa! Verjemite, če bi bila še kakšna živa, bi morala moja modra barva postati rdeča od zadrege, ker me preveč hvalite.«

»Nič ne hvalim, nič ne laskam, če ni resnično. Saj nisem človek, človek, kakšen klavirni stvor! Ali ste videli tole gos, gospodično Meto. Gos pravijo ljudje neumnim ženskam, zakaj, ne vem, ker gos delajo vendar vse tako kakor je najbolj prav za gosje obvestilo in za vse veselstvo. Vidite, tudi ta gospodična ne bo zadovoljna v tem svojem udobnem življenju, dokler bo živa. Želje ji ne dajo. Spominjam se torbarske delavnice, kjer so me kročili in nato sešili, da sem takak, kakršna sem. Bil je tam star delavec, ki je vedno pridržal: »Kako lepa bi bila mladost, če ne bi bilo žaljubljenosti! Ta vražja reč pa nam izpridi vsa veselja. Če sem zdaj na starost kdaj vesel, sem vesel kakor otrok brez vseh priveskov; zdaj sem spet resnično vesel in tudi žalosten znam biti zares. Mladost in žaljubljenost pa nam vse obrneta po svoje!«

Sinja ruta je dahnila: »Ni bil neumen star mož.«

»Ne, pa so se mu vsi ostali mladi pomočniki smejali in ugovarjali. Jaz, ki sem že takrat živila svoje novo življenje, pa

sem dobro vedela, da nimajo prav. Stari je bil na koncu svojih let, nekaj je morda vsaj slutil o poznejšem, strasti so mu ugalele — nevede je napravil prvi korak v večni mir.«

»Moja življenja so bila mnogo krajša.« je šepetala ruta. »Vedna potovanja. Le počasi sem se umirjala. Na zadnje — takrat je bilo z menoj že vse dobro — sem bila v majhni sobi pri nekem mladem dekletu, ki mi je zašilo tale rob. Mislim, da je bil v sobi mraz, deklica se je vsa tresla, ko je šivala, večkrat me je odstavila in si me la roke. Tudi jokala je. Ivan, Ivan — je ihtela. Nekaj njenih solz je padlo tudi name. Toda madeži od človeških solz so na svili nevidni, sicer bi nas, kose svile, malokdo kupil in kaj bi rekla gospodična Meta!«

»Zanjo bi bilo boljše, za tole Meto, če bi videla in občutila nekaj človeških solz na svojem razkošju. Vsaj tako nespametno dolgačas ji ne bi bilo ob tem vednem doživanju, ki je zdaj slepa in gluha in brezčutna žanj. Ko bi se le enkrat zamislila v vaše nevidne solzne madeže in v vse njih vzroke in pravzroke, — ko bi se vsi ljudje le enkrat zamislili v vse to, bi jim bilo lepše živeti. Ko bi vedeli, kako je bilo z menoj!«

»Ali boste povedali?«

»V delavnici onega torbarja je bilo. Bil je delavec, čisto mlad zakonski mož, ki je vedno ugovarjal onemu starcu.«

»Da onemu, spominjam se, ki je zavrčal žaljubljenosti.«

»No mladi delavec me je vprav začel rezati po začrtanem kroju, ko je nekdo

vstopil v delavnico in mu šepnil nekaj na uho. »Kaj, že! Pa da je zdrav in fant — slišite, sina sem dobil!« — je zavpil mladi mož in pri tem mu je močel zdrsiti mimo črte. Pa takrat se za to ni zmenil. Bil je človek in vrhu tega še mlad. Poczneje so me popravljali in popravljali, a vse le ni šlo, kakor bi bilo moralo. Zarezo so nekako sešili, toda tako lepa torbica le nisem mogla postati, kakor so poprej mislili. Bilo je prekerkanja in vzdihovanja okrog mene — malone službo je izgubil oni m'adi oče. In zdaj gospodična Meta prav nič ne pomisli, ko nas jemlje. Jaz sem torbica iz krokodilove kože, kar je moderno in dragoceno, vi ste svilnata ruta, katere barva lepo pristaja barvam njenega obličja — tu je zanjo začetek in konec vsega. Pa ima možgane in fantazijo in kar se spada zraven, če bi jaz bila še živa, bi se čudila.«

»Zdi se mi, da smo mi zdaj brez vseh teh pripomočkov prišli dalje od ljudi. Toda, ali se vam ne zdi, da so vijolice vendarle zaspale?«

Tiho so izdihavale bolne vtjolice svoj nežni vonj v prostor. Gospodična Meta, ki je spala svoj dolgčas, pa ga ni čutila.

»Da slišim jih, kako spokojno dihaajo. S svojim kramljanjem sva jih vendarle uspavali in pomirili. Ali pa veste, kako pravijo ljudje, če se sami zabavajo in pri tem komu slučajno pomagajo?«

— ? —

»Dobrodelnost pravijo temu; kakor da bi ne bilo res, pa je le.«

Sinja ruta je začudeno pomolčala, nato pa rekla tiho, da ne bi zbudila vijolice: »Bog jim pomagaj do pravih izrazov!«